

Bērnu tiesību deklarācija

Publicēts: 01.06.2021.

1959. GADA 20. NOVEMBRA "BĒRNU TIESĪBU DEKLARĀCIJA"

spēkā esošs no 1992.03.24

1959.11.20.

„Bērnu tiesību deklarācija”

Pasludinājusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā Asambleja 1959.gada 20.novembrī.

P r e a m b u l a

Ievērodama, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas tautas tās Statūtos no jauna apliecinājušas savu ticību cilvēka pamattiesībām, cilvēka personības pašcieņai un vērtībai un apņēmušās veicināt sociālo progresu un dzīves apstākļu uzlabošanu lielākas brīvības apstākļos, ievērodama, ka Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā cilvēka tiesību deklarācija pasludinājusi, ka katram cilvēkam jābūt apveltītam ar visām minētajām tiesībām un brīvībām neatkarīgi no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsnās, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai citiem apstākļiem, ievērodama, ka bērnam viņa fiziskā un garīgā brieduma trūkuma dēļ ir nepieciešama īpaša aizsardzība un gādība, ieskaitot arī pienācīgu tiesisko aizsardzību, kā pirms, tā arī pēc dzimšanas, ievērodama, ka šādas īpašas aizsardzības nepieciešamība bija norādīta 1924.gada Ženēvas Bērnu tiesību deklarācijā un ir atzīta Vispārējā cilvēka tiesību deklarācijā, kā arī to specializēto iestāžu un starptautisko organizāciju statūtos, kuras nodarbojas ar bērnu labklājības jautājumiem, ievērodama, ka cilvēces pienākums ir nodot bērniem vislabāko, kas tai pieder, Ģenerālā Asambleja pasludina šo Bērnu tiesību deklarāciju nolūkā nodrošināt bērniem laimīgu bērnību un iespēju izmantot tajā paredzētās tiesības un brīvības bērnu un sabiedrības labklājībai, un aicina vecākus, vīriešus un sievietes kā atsevišķas personas, brīvprātīgās organizācijas, vietējos varas orgānus un nacionālās valdības atzīt un ievērot šīs tiesības, pakāpeniski veicot likumdošanas un citus pasākumus saskaņā ar sekojošiem principiem.

1.princips

Bērnam jābūt apveltītam ar visām šajā deklarācijā minētajām tiesībām. Šīs tiesības atzīstamas visiem bērniem bez jebkādiem izņēmumiem un bez atšķirībām atkarībā no rases, ādas krāsas, dzimuma, valodas, reliģijas, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsnās, mantiskā stāvokļa, dzimšanas vai citiem ar bērnu vai viņa ģimeni saistītiem apstākļiem.

2.princips

Bērnam ar likumu un citiem līdzekļiem jānodrošina īpaša aizsardzība, kā arī jārada iespējas un labvēlīgi apstākļi veselīgai un normālai fiziskai, intelektuālai, tikumiskai, garīgai un sociālai attīstībai brīvības un cieņas apstākļos. Pieņemot šai nolūkā likumus, galvenajam jābūt bērna interešu vislabākās nodrošināšanas apsvērumam.

3.princips

Bērnam no piedzimšanas brīža jābūt apveltītam ar tiesībām uz vārdu un pilsonību.

4.princips

Bērnam jābauda labumi, kurus sniedz sociālā nodrošināšana. Viņam jābūt apveltītam ar tiesībām augt un attīstīties veselam; šai nolūkā bērnam un viņa mātei nodrošināma īpaša kopšana un aizsardzība, arī pirms un pēc dzemdībām. Bērnam jābūt apveltītam ar tiesībām uz pienācīgu uzturu, mājokli, izklaidēšanos un medicīnisko apkalpošanu.

5.princips

Fiziski, psihiski vai sociālā ziņā nepilnvērtīgs bērns sakarā ar viņa sevišķo stāvokli jānodrošina ar viņam nepieciešamo speciālo režīmu, izglītību un gādību.

6.princips

Bērna personības pilnīgai un harmoniskai attīstībai nepieciešama mīlestība un izpratne. Ja iespējams, bērnam jāaug savu vecāku aizgādībā un aizbildnībā un, katrā gadījumā, mīlestības, kā arī morālas un materiālas nodrošinātības gaisotnē; mazgadīgs bērns nav atšķirams no savas mātes, izņemot gadījumus, kad uz to spiež sevišķi apstākļi. Sabiedrības un publiskās varas orgānu pienākumam jābūt īpaši gādāt par bērniem, kuriem nav ģimenes, kā arī par bērniem, kuriem nav pietiekamu iztikas līdzekļu. Daudz bērnu ģimenēm bērnu uzturēšanai vēlams piešķirt valsts vai cita veida pabalstus.

7.princips

Bērnam ir tiesības iegūt izglītību, kurai vismaz tās sākuma stadijā ir jābūt bezmaksas un vispārējai. Izglītībai ir jābūt tādai, kas veicinātu bērna vispārējo kultūro attīstību, un pateicoties kurai viņš, pamatojoties uz vienlīdzīgām iespējām, varētu attīstīt savas spējas un personiskos spriedumus, kā arī morālās un sociālās atbildības apziņu, un kļūt par derīgu sabiedrības locekli.

Bērna interešu vislabākās nodrošināšanas principam ir jābūt par vadošo principu tiem, kas atbild par bērna izglītību un apmācību; šī atbildība pirmām kārtām attiecas uz bērna vecākiem.

Bērnam pilnā mērā jānodrošina tādas spēļu un izklaidēšanās iespējas, kas saistītas ar izglītības mērķiem; sabiedrībai un publiskās varas orgāniem jāsekmē minēto tiesību realizēšana.

8.princips

Jebkuros apstākļos bērnam jābūt starp tiem, kas vispirms aizsargājami, un kam vispirms sniedzama palīdzība.

9.princips

Bērns jāaizsargā no visām nevērīgas izturēšanās, cietsirdības un ekspluatācijas formām. Viņš nedrīkst būt par jebkādas tirdzniecības objektu.

Bērnu nedrīkst pieņemt darbā līdz vajadzīgā vecuma minimuma sasniegšanai; viņam nekādā gadījumā nevar likt vai atļaut darīt darbības, kas kaitētu viņa veselībai vai izglītībai, vai kavētu viņa fizisko, garīgo vai tikumisko attīstību.

10.princips

Bērns ir pasargājams no prakses, kas var veicināt rasu, reliģijas vai jebkādas citas diskriminācijas formas, Viņš jāaudzina savstarpējas saprašanās, iecietības, tautu draudzības, miera un vispārējas brālības garā, kā arī pilnīgi apzinoties, ka viņa enerģija un spējas jāziedo kalpošanai citu cilvēku labā.

<https://www.ugf.gov.lv/lv/bernu-tiesibu-deklaracija>